
Kara śmierci w USA : [recenzja artykułu H. A. Bedau opublikowanego w "The Howard Journey", 1960, nr 3]

Palestra 5/11(47), 57-58

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

2. przeciwko osobom zajmującym stanowiska w przedsiębiorstwach i instytucjach państwowych lub społecznych albo w kolchozach jedynie dla pozorów, w rzeczywistości zaś wiodących pasożytniczy tryb życia.

Nowe ustawy przewidują określone środki oddziaływania na tego rodzaju osoby:

1. ostrzeżenie wydane przez organizacje społeczne lub organ państwowy — z ustanowieniem terminu powrotu do uczciwej pracy i czerpania dochodów tylko z własnej pracy;
2. wysiedlenie do specjalnie dla tych celów wyznaczonych miejscowości na okres od 2 do 5 lat, przypadek majątku uzyskanego bez pracy oraz nałożenie obowiązku podjęcia pracy w miejscu osiedlenia (należy podkreślić, że ten drugi środek może być zastosowany dopiero wówczas, gdy ostrzeżenie nie odniosło pożądanych skutków).

Ustawy zawierają inne jeszcze przepisy natury karnoprawnej w stosunku do wysiedlonych, którzy uchylają się od obowiązku pracy w miejscu wysiedlenia, a także w stosunku do tych spośród nich, którzy usiłowali zbiec lub zbiegli podczas transportu lub z miejsca wysiedlenia.

Ustawa zawiera też szereg przepisów, których celem jest zagwarantowanie prawidłowego wykonywania jej postanowień. Tak więc nakłada ona na organa milicji i prokuratury obowiązek skontrolowania materiałów dowodowych zebranych w sprawie, które dopiero po dokonaniu powyższej kontroli należy przekazać właściwemu kolektywowi pracujących lub sądowi. Orzeczenie o wysiedleniu zyskuje moc prawną dopiero po zatwierdzeniu go przez właściwy komitet wykonawczy rady delegatów ludu pracującego, jednakże prokurator ma prawo zaskarżyć je do wyższej hierarchicznie rady lub do wyższego sądu (jeżeli postanowienie o wysiedleniu wydane zostało przez sąd ludowy).

Dużą rolę do odegrania w walce z tymi antyspołecznymi elementami mają także sądy koleżeńskie (*towariszczeskije sudy*), których działalność w tym przedmiocie powinna się — zdaniem autora — stale rozszerzać.

Kara śmierci w USA

Zagadnienie to omawia H. A. Bedau na łamach „The Howard Journey” (nr 3/1960).

W każdym z 52 okręgów jurysdykcyjnych USA (50 stanów, the District of Columbia i rząd federalny) obowiązuje inne prawo karne. Kara śmierci została zniesiona w 6 stanach (Alaska, Delaware, Hawaje, Maine, Minnesota i Wisconsin). W pozostałych istnieje ona w różnym zakresie.

W praktyce kara śmierci wymierzana bywa jedynie za zabójstwo, *kidnapping* i zgwałcenie, przy czym za to ostatnie przestępstwo kara śmierci jest przewidziana tylko w prawie stanów południowych. Liczba stanów, w których wykonano wyroki śmierci, stale maleje: o ile w latach 30. i 40. było ich 29, o tyle w latach 50. liczba ta wynosiła już tylko 20, by w roku 1958 spaść do 15. Podobnie przedstawia się sprawa z liczbą wykonanych wyroków śmierci. Oto odpowiednie dane: lata 30. — 167 rocznie, lata 40. — 128, lata 50. — 74 i rok 1958 — 48.

Szkicując historię walki z karą śmierci w USA autor podkreśla, że kara ta nie stanowi represji odstraszającej od popełnienia przestępstwa, czego dowodem jest fakt, iż liczba przestępstw tego samego rodzaju popełnionych na terytorium

dwóch, nawet sąsiadujących ze sobą stanów, przy czym w jednym z nich są one zagrożone karą śmierci, a w drugim nie — nie wykazuje istotnych różnic.

Dalej autor wskazuje na dyskryminacyjny charakter orzekania tej kary w niektórych południowych stanach USA. Autor podaje m.i. tak znane przykłady, jak skazanie na ten najwyższy wymiar kary murzyńskiego chłopca Jimmy' Wilsona za kradzież 1,95 dolara, oraz przytacza szereg przykładów skazania czarnych obywateli USA na śmierć za dokonanie gwałtu na białej kobiecie (od 1930 r. żaden biały nie zapłacił skazaniem na śmierć za gwałt, podczas gdy wymierzano ją za taki sam czyn corocznie jednemu Murzynowi), a dla kontrastu — sprawę 4 białych młodych ludzi z Tallahassee (Florida) skazanych na bardzo niskie kary za zgwałcenie młodej Murzynki. Wśród ogólnej liczby wykonanych od 1930 r. na obywatelach USA wyroków śmierci czarni stanowili: 90%, wśród skazanych za zgwałcenie, 80% za zbrojną grabież i 50% za zabójstwo. Autor podaje dalej wiele przykładów skazania na karę śmierci ludzi zupełnie niewinnych, przy czym w niektórych wypadkach nie można już było naprawić tragicznej pomyłki sądowej.

Co myślą Amerykanie o karze śmierci? Badania Gallupa przeprowadzone w 1953 r. wykazały, że 68% zapytanych zadeklarowało utrzymanie jej w wypadku skazania za mord, ale przeprowadzone w 5 latach później badania Ropera (tzw. Roper Poll) wykazały, że już 50% indagowanych uważało karę długoterminowego więzienia za całkowicie wystarczającą.

Małżeństwo pośmiertne

Katastrofa we Frejus, która wydarzyła się w grudniu 1959 r. na skutek zerwania się tamy Malpasset, spowodowała wprowadzenie do ustawodawstwa francuskiego nowej, nie znanej dotychczas instytucji małżeństwa pośmiertnego, tj. małżeństwa zawieranego po śmierci jednego z przyszłych małżonków. Art. 23 wydanej w związku z tym ustawy z 31.XII.1959 r. stanowi, że Prezydent Republiki może w poważnych wypadkach udzielić zezwolenia na zawarcie małżeństwa, jeżeli jeden z przyszłych małżonków zmarł, nie dopełniwszy oficjalnych formalności związanych z aktem zawarcia tego małżeństwa.

Jean Noirei w kwietniowym numerze „Recueil Sirey” z ub. r. poddaje powyższą instytucję krytycznej analizie. Celem wydania wspomnianej ustawy było głównie rozwiązanie zagadnienia filiacji przez nadanie przyszłemu dziecku statusu dziecka małżeńskiego. Autor sądzi jednak, że cel powyższy można było osiągnąć bez powoływania do życia instytucji małżeństwa pośmiertnego, sprzecznej z podstawowymi zasadami prawa rodzinnego i w jego przekonaniu odrażającej, fikcyjnej i niepotrzebnej. Ustalenie pochodzenia dziecka może być dokonane także *post mortem* domniemanego ojca w drodze odpowiedniego postępowania sądowego. Ustalenie ojcostwa powinno gwarantować dziecku te same prawa, jakie wypływają dla niego z zawarcia małżeństwa przez jego rodziców. Tą drogą powinno być pójść rozwiązanie tych problemów — kończy swoje wywody autor.

Małżeństwo pozorne

Przez małżeństwo pozorne (podobnie jak i przez inne akty prawne tego rodzaju) C. J. Foulon-Piganiol rozumie małżeństwo, przy którego zawarciu wola stron zmierza do tego, aby w rzeczywistości nie osiągnąć normalnych skutków, jakie pociąga za sobą akt prawny, którego zawarcie one symulują. Problematykę